

La Feixa del Palau

Estació prehistòrica al Carrer Cercs de Berga

405113 E / 4662355 N / Altura: 737 metres

L'any 1973 el Grup de Prehistòria i Arqueologia del Museu de Berga detectava un jaciment prehistòric al carrer Cercs, on actualment hi trobem les cases amb els números 21-23. Aquesta troballa es va poder fer, gràcies a la importància que el cap de colla de paletes que dirigia la construcció de les vivendes va donar a uns fragments de ceràmica que van sortir a uns tres metres de profunditat.

El fet de no poder parar les obres, ens obligà a fer una excavació d'urgència, una intervenció efectuada amb el permís de la "Dirección General de Bellas Artes".

La Feixa del Palau es troba més o menys al centre dels onze jaciments prehistòrics que estan situats dins el terme municipal de la ciutat de Berga. Tots ells arriben a complementar un espai que cronològicament va des del Mesolític fins l'època Ibèrica.

En cinc d'aquestes estacions prehistòriques: Cal Nuc, Cal Galta, Can Maurí, Canal dels Avellaners i Roca Roja hi havia materials ceràmics molt semblants als trobats a la Feixa del Palau. A la Canal dels Avellaners, aquest tipus de ceràmica es va trobar en estratigrafia, fet que permet un ajustament cronològic molt més aproximat. Tots aquests jaciments es troben molt a prop de la Feixa del Palau (el més allunyat d'ells, dista no gaire més de tres quilòmetres). El més alt és troba a un 1.225 metres sobre el nivell del mar i el més baix a una altura de 650 metres. D'aquests cinc assentaments, un és en cova—Can Maurí—, un en balma—Roca Roja—i un altre, la Canal dels Avellaners, és dintre l'espai que es va configurar entre la paret rocosa i una gran roca que s'havia desfullat de la mateixa. Els tres estan situats a la muntanya: la Canal

dels Avellaners a la serra de Queralt mentre que la cova de Can Maurí i la balma de la Roca Roja es troben en un contrafort del massís de la Figuerassa. Els altres dos hàbitats, cal Nuc i cal Galta, són els que més poden assemblar-se a la Feixa del Palau, tant pel lloc de la seva ubicació—sense cap protecció natural—com pel material ceràmic recuperat. Aquests tres jaciments es troben a una alçada entre els 650 i els 740 metres sobre el nivell del mar. (Fig. 1)

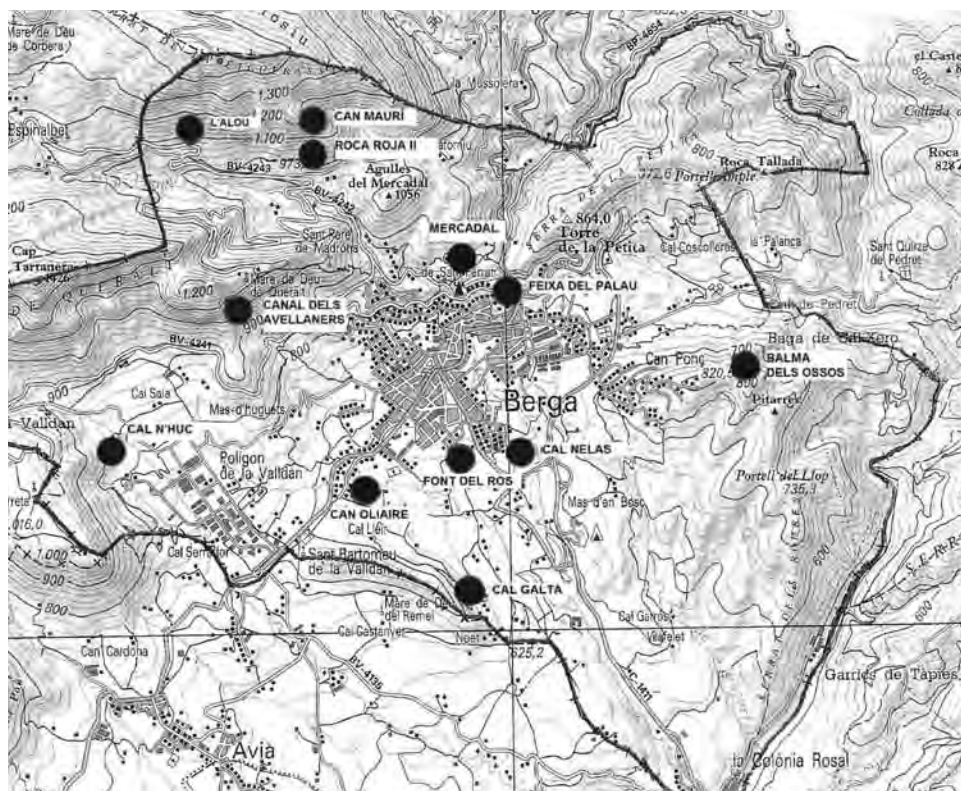
El jaciment

Quan anàrem a revisar el rebaixament de terres, al primer cop d'ull ens pensàrem que el jaciment deuria tractar-se d'un grup de sitges, però observant amb més deteniment ens adonàrem que ens trobàvem davant d'un assentament de cabanes. La màquina excavadora havia seccionat una d'elles.

Entre la terra que havia tret l'excavadora recollírem diferents fragments de ceràmica i restes de fauna. Tot i això, encara quedava "in situ" bona part del que consideràvem un fons de cabana. Aquestes restes són les que nosaltres varem poder excavar. El fons de cabana estava situat exactament a 3,20 metre de fondària i tota la part fèrtil tenia uns 20 centímetres de gruix per terme mitjà. (Fotos 1 i 2)

Totes les restes trobades, tant ceràmiques com restes de fauna i carbó, estaven compactades amb l'argila formant quasi una massa unitària, la qual cosa va dificultar en gran manera la seva excavació, tot i això, el resultat va ser prou satisfactori i es recuperaren totes les restes amb el mínim deteriorament.

El que era el terra de la cabana, estava format per còdols de diferents mides, els quals hi havien estat transportats. No trobàrem cap indicació que ens assenyalés possibles forats de pal per poder assentar-hi una cabana, tot i que ho miràrem detingudament. La part excavada corresponia a un segment circular on la corda amidava

(Figura 1) Terme municipal de Berga amb els jaciments prehistòrics coneguts.

(Foto 1) Ubicació del jaciment. A la dreta, l'edifici que havia de ser l'Hospital Comarcal "Correa Veglison". JOAN CORTINA I SERRA

(Foto 2) Jaciment. JOAN CORTINA I SERRA

1'62 metres i la seva fletxa un 0'45 metres. Com veiem, doncs, el sector que es va poder excavar era de dimensió molt petita, ja que el diàmetre del que varem considerar com a fons de cabana tenia uns 2,25 metres, segons deduirem de les mides del segment circular. (Foto3)

Observàrem un sol nivell d'ocupació en aquesta petita zona excavada, no detectant cap resta del que hauria pogut ser una estructura de combustió, ni els còdols que formàvem el terra de la cabana no havien tingut cap contacte amb el foc, tot i que trobàrem –com ja hem dit abans- restes de carbons. En canvi en l'espai immediat fora de la cabanya hi recollirem còdols amb senyals inequívocs d'haver estat al foc, segurament aquests sí que havien format part d'alguna estructura de combustió.

Ni a la zona excavada ni a la terra que havia arrencat l'excavadora no hi va sortir cap tipus d'indústria lítica com tampoc cap estri que estigués fabricat amb os o amb metall, fet no gaire habitual en aquests tipus d'excavacions.

Ceràmica

Es van recuperar 112 fragments de ceràmica, tots ells fets a mà, tant de petits vasos com de gerres de capacitat mitjana, també algun test de mida més gran; tots aquests fragments són de superfície llisa, la coccio és molt deficient, sobretot el trossos que tenen més gruix, aquesta anomalia en la cuita dona a la ceràmica una gran fragilitat. A més d'aquests testos esmentats de superfície més o menys polida, se'n

van poder recobrar 16 amb decoració, 8 d'ells amb decoració incisa i els altres amb decoració plàstica. El gruix de la ceràmica oscil·la, en els atuells grans, entre 21 i 16 mil·límetres i en els mitjans, entre 12 i 9 mil·límetres; en quan als petits vasos, hom pot apreciar una coccio molt més òptima comparada amb els de més capacitat (el seu gruix fluctua entre els 5'5 i els 8 mil·límetres); la gradació cromàtica de les superfícies de les ceràmiques no és molt acusada, presentant una gran uniformitat de to en tots els fragments.

En quan al desgreixant, en les pastes ceràmiques, hem pogut observar –com

acostuma a ser natural– que, en els vasos petits, la granulació és molt minsa, rarament arriba al mil·límetre de gruix, en canvi en les gerres grans s'hi poden veure pedres fins i tot de més d'un centímetre.

Si examinem els mitjans de premsió, solament hi trobem dues nanses de pont que corresponen a recipients de mida mitjana. Entre els fragments que formen part de cossis grans, tan sols hi ha un tros de vora amb una llengüeta que surt 1 centímetre cap a l'exterior, sent la seva llargada de 3'5 centímetres; hem de suposar que almenys quatre d'aquestes llengüetes haurien d'haver circumdat la vora de la gerra.

(Foto 3) Restes del fons de Cabana on s'hi poden apreciar ceràmica i ossos. JOAN CORTINA I SERRA

Entre els 112 fragments de ceràmica de superfície sense decoració, n'hi trobem alguns en que la cara exterior dels atuells està allisada barroerament, aquesta capa més o menys rugosa que queda, dona a la ceràmica cert aspecte decoratiu; en tots els casos, aquests testos, formaven part de recipients de gran cabuda. Altres fragments, en canvi, tenen la cara interior i exterior allisada curosament i pertanyen a gerres de capacitat mitjana. En quan els vasos de dimensions petites, hi trobem fragments allissats com els atuells mitjans i altres trosos amb un brunyit de gran perfecció que cobreix tot l'exterior de les peces, agafant aquestes un aspecte enxarolat. A vegades, aquest abrillantament, dona a la ceràmica una tonalitat metàl·lica.

La gran fragmentació de la ceràmica no permet que puguem establir una tipologia segura, tot i que podem intuir, més o menys, les seves formes, tant dels recipients de més cabuda com les dels petits vasos. En quan a les decoracions, cal dir que són les que ens apropen a poder endevinar i desxifrar de manera molt relativa la seva cronologia.

Restes de fauna

Es van poder recuperar unes 45 parts de restes de fauna, 40 de les quals es trobaven en bon estat de conservació, però molt fragmentades, entre aquestes algunes peces dentàries. Totes aquestes restes –tret d'algun fragment trobat entre la terra treta per l'excavadora- es van poder recobrar dintre de l'espai que quedava i que corresponia al fons de cabana.

Inventari del material ceràmic més interessant

Número 1.- Fragment de vora que correspon a un vas que sembla que tindria la forma de casquet d'esfera, amb un diàmetre d'obertura de boca de 37 centímetres i un gruix que oscil·la entre els 10 i els 12 mil·límetres; el seu color, tant de la superfície exterior com de la interior de la peça, és marró, sense una gradació cromàtica acusada. Tota la superfície exterior és decorada amb unglades –sense deixar espais lliures-, mentre que la part que correspon a l'interior de la peça és llisa. La pasta ceràmica és de color negrós, tret -com ja hem dit- de les superfícies de la peça, amb una coccio bona i un desglaixant de granulació fina. (figura 2, núm. 1)

Núm. 2.- Fragment de vora d'un vas carenat que tenia una obertura de boca de 21 centímetres. El seu gruix varia entre els 9

Figura número 2

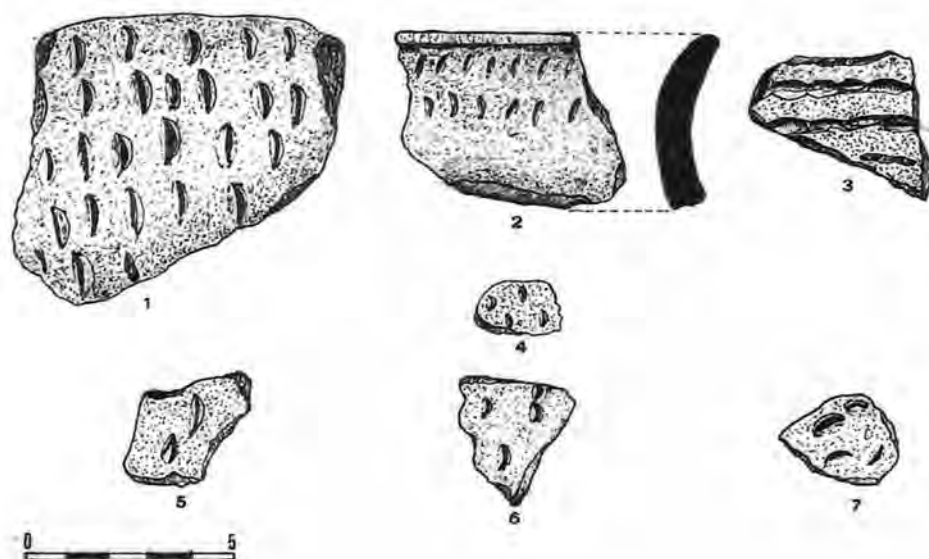
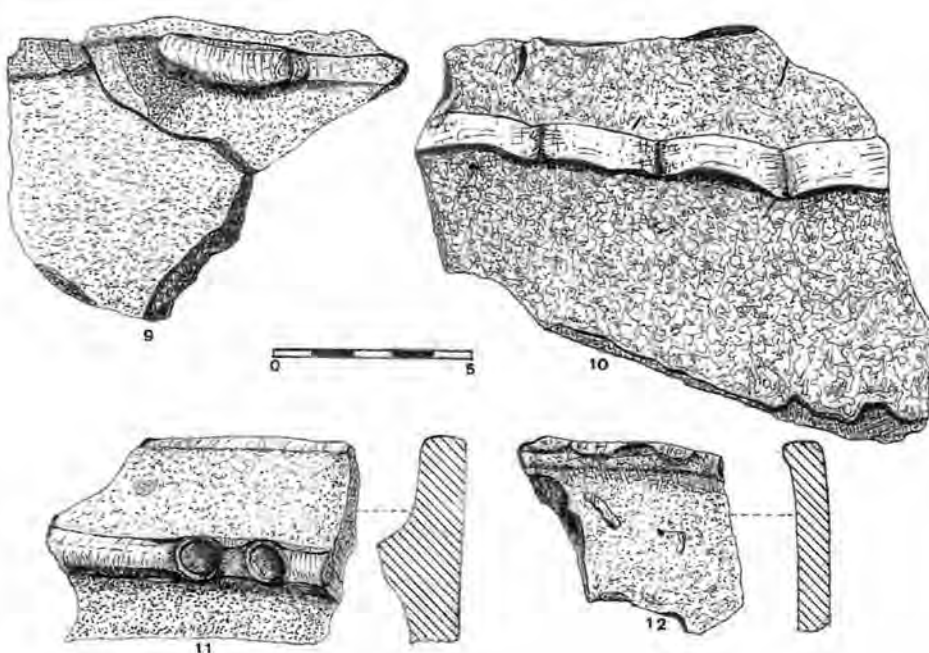

Figura número 3

i els 6 mil·límetres. El color superficial és marró i el de la pasta ceràmica és negrós, amb un desglaixant molt depurat i amb una coccio regular. Està decorat prop de la vora amb dues fileres d'unglades. (fig. 2, núm. 2)

Núm. 3.- Petita porció de ceràmica de color marró a les superfícies amb un gruix que oscil·la entre els 7 i els 9 mil·límetres; la pasta és grisa amb un desglaixant poc granulós i una coccio regular. La seva decoració és ungial, amb tres rengles on cada ungla empalma amb l'altra aconseguint així una mena de sanefa. (fig. 2, núm. 3)

Núm. 4.- Petit fragment corresponent a un vaset de dimensions reduïdes; la pasta

és negra mentre que les superfícies són de color marró, el gruix és de 5 mil·límetres i el desglaixant molt elaborat amb bona coccio de la pasta. La decoració que porta es feta amb petites unglades. (fig. 2, núm. 4)

Núm. 5.- Fragment recte de paret de vas; la pasta és negrosa, la superfície interior tirant a negra i l'exterior de color marró. El gruix és de 6 a 7 mil·límetres i el desglaixant fi amb regular coccio de la pasta. La decoració és ungial. (fig. 2, núm. 5)

Núm. 6.- Fragment recte de paret de vas; la pasta és negrosa i marronosa; la superfície, tan interior com exterior, té la mateixa tonalitat cromàtica que la pasta;

(Foto núm.4) Fragment de gerra amb decoració incisa (inventari núm. 8). JOSEP CARRERAS I BALAGUER

l'interior està allisat amb molta perfecció i el seu gruix oscil·la entre els 7 i els 9 mil·límetres. La decoració també es produïda amb unglades. (fig.2, núm.6)

Núm.7.- Fragment recte de paret de vas; la pasta és negrosa-marronosa amb un gruix de 7 mil·límetres; el desgredant és poc granulós i la coccio regular. Està decorat amb unglades. (fig.2, núm.7)

Núm.8.- Part d'una gerra amb un diàmetre de boca de 34 centímetres; el seu gruix oscil·la entre els 9 i els 12 mil·límetres. La pasta és negrosa i molt depurada i amb un desgredant fi; tant la part interior com exterior porta un engobe d'argila de color marró clar; la cuita de la peça és molt bona, fet que contrasta amb tota la ceràmica trobada al jaciment, alguna de les quals es desfà amb una lleugera pressió. Porta una decoració sota la vora feta amb incisions que formen una espiga, decoració que hom coneix com a decoració Cerdana. (foto núm.4)

Núm.9.- Fragment de paret de gerra feta amb pasta que conté un desgredant molt granulós on s'hi poden apreciar pedres de fins i tot 4 mil·límetres; la seva coccio és molt defectuosa i el seu color és marró fosc. La superfície té una tonalitat cromàtica negrosa i marronosa. El seu gruix oscil·la entre els 11 i els 17 mil·límetres. La decoració consisteix en un cordó amb impressions digitals; en un lloc del mateix cordó hi ha una sortida de la pasta cap a l'exterior per fer-hi una nansa de llengüeta. (fig.3, núm.9)

Núm.10.- Fragment de gerra amassada amb argila que conté un desgredant amb molta quantitat de pedres, la majoria de les quals sobrepassen els 3 mil·límetres; la coccio és molt deficient, per la qual cosa no resisteix la pressió ni el contacte amb l'aigua, fet que la desfaria completament. El color de la pasta és meitat marró cap a l'exterior i meitat negrós cap a l'interior. El gruix de la paret de la gerra és d'uns 14 mil·límetres amb les superfícies rugoses, molt més a la part exterior. Està decorada amb un cordó amb impressions digitals. Trobarem també un altre fragment que pertany a la mateixa gerra. (fig.3, núm.10)

Núm.11.- Vora de gerra d'uns 26 centímetres de diàmetre d'obertura de boca, el seu gruix oscil·la entre els 12 i els 19 mil·límetres. La pasta ceràmica és de color gris fosc tirant a negre amb un desgredant granulós; alguna de les pedres que conté aflora a la superfície exterior; la coccio és regular. La decoració consta d'un cordó amb impressions digitals situat a 2 centímetres sota la vora. (fig.3, núm.11)

Núm.12.- Vora d'un vas d'uns 20 centímetres de diàmetre de boca amb un gruix de 8 a 9 mil·límetres; de color marró clar a l'exterior i més fosc a l'interior. Desgredant fi. La coccio de la pasta és regular. Porta una decoració feta pressionant el fang de la mateixa superfície. (fig.3, núm.12)

Núm.13.- Vora d'un vas carenat amb un diàmetre de boca de 12 centímetres i amb

un gruix de 6 mil·límetres. La superfície tant interior com exterior és llisa i amb el color negrós. La coccio de la pasta és bona i amb un desgredant molt fi. (fig.4, núm.13)

Núm.14.- Vora d'un bol amb un diàmetre de boca d'uns 20 centímetres; pasta negrosa amb un desgredant poc granulós i amb un gruix de paret d'uns 7 mil·límetres. La superfície exterior porta un engobe de 2 mil·límetres de gruix de color marró clar. (fig.4, núm.14)

Núm.15.- Fragment que pertany a la vora d'un vas d'uns 27 centímetres d'obertura de boca, de pasta grisa i amb un desgredant on s'hi veu poca granulació; la coccio és bona i el gruix de la paret del vas és de 7 mil·límetres. La superfície, tant l'interior com l'exterior, és polida amb cura. (fig.4, núm.15)

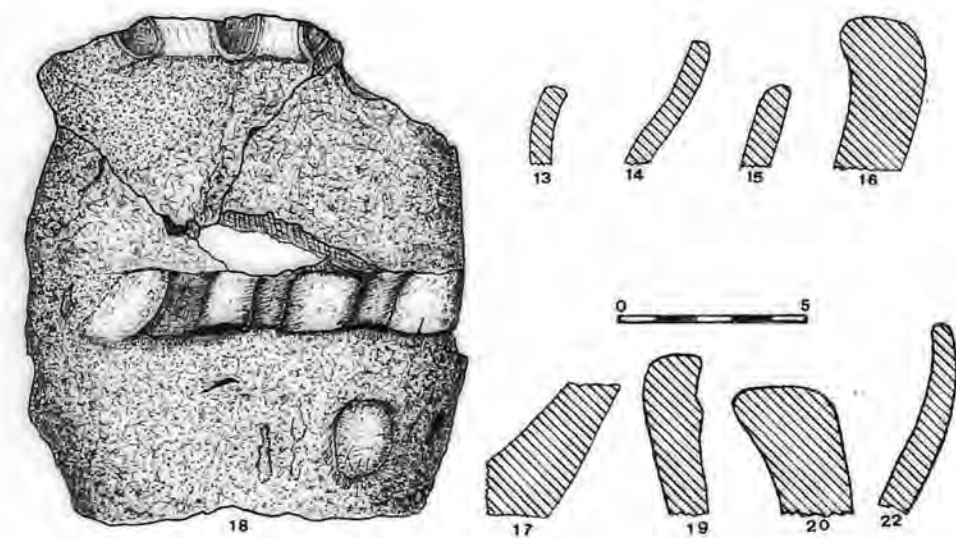
Núm.16.- Fragment de vora d'una gerra d'uns 28 centímetres de diàmetre de boca; pasta molt depurada si hom es fixa en el gruix de la paret de l'atuell que és de 17 mil·límetres, ja que en peces d'aquest gruix sempre hi sol haver gran quantitat de pedretes. La coccio és molt defectuosa. El color oscil·la entre el marró fosc i una tonalitat negrosa. Com a decoració porta uns petits clotets a la part superior de la vora. (fig.4, núm.16)

Núm.17.- Fragment de base plana on arrenca una part petita de paret; el seu gruix va de 12 a 16 mil·límetres; la pasta conté un desgredant amb gran quantitat de pedres i és molt mal cuita; el seu color és marró molt fosc. (fig.4, núm.17)

Núm.18.- Tros de paret d'una gerra de dimensions grans. A la pasta s'hi destaca un desgredant amb gran quantitat de pedres; el seu color és negrós, la coccio és molt defectuosa i el gruix de la paret és de 12 a 16 mil·límetres. La superfície exterior és rugosa i presenta una decoració amb dos cordons amb impressions digitals; aquests cordons estan separats, l'un de l'altre, uns 6 centímetres; sota el segon cordó hi ha un mugró aplanat. (fig.4, núm.18)

Núm.19.- Vora d'una gerra de 13 centímetres d'obertura de boca i 11 mil·límetres de gruix; la pasta té un desgredant molt granulós i una coccio defectuosa. Està decorat amb un cordó amb impressions digitals; aquest cordó està situat a 1 centímetre de la vora. (fig.4, núm.19)

Núm.20.- Vora d'una gerra gran d'uns 38 centímetres d'obertura de boca; el

gruix oscil·la de 20 a 22 mil·límetres. La seva pasta té una cocció extremadament dolenta i amb un desgreixant que conté gran quantitat de pedretes, algunes de 5 mil·límetres. Tant les superfícies com tota la pasta és de color marró. (fig.4, núm.20)

Núm.21.- Nansa de pont amb part de la paret de la gerra d'uns 8 mil·límetres de gruix. La seva pasta conté un desgreixant molt depurat amb algunes pedretes aïllades, alguna de 4 mil·límetres; la cocció és regular i el seu color gris-marronós.

Núm.22.- Vora d'un vas carenat d'uns 20 centímetres d'obertura de boca amb un gruix que oscil·la entre 9 i 5 mil·límetres. La pasta conté un desgreixant molt regular i bastant fi amb una cocció bona; el color és gris-marronós igual que les dues superfícies. (fig.4, núm.22)

Núm.23.- Fragment de paret de gerra feta amb pasta que porta un desgreixant amb multitud de pedretes distribuïdes regularment, però molt mal cuita. El color, tant de la pasta com de la superfície interior i exterior, és de color negre. Porta una decoració feta amb un cordó amb impressions digitals.

Característiques del desgreixant de la ceràmica

Referent a la caracterització del desgreixant que contenen les mostres ceràmiques recollides, hem de fer esment que, una vegada estudiades les d'aquest i molts d'altres jaciments amb una cronologia Bronze Mig-Final al Berguedà, podem

concloure que la tipologia d'aquest desgreixant sempre obeeix a una mateixa mineralogia (1).

Analitzat a mode d'exemple el fragment núm. 8 mitjançant microscopia de llum tramesa, ens adonem que les mineralogies presents són, per ordre d'abundància, el Quars, els Felspats, les Plagiòclasi i les Miques (principalment Biotites i alguna Moscovita). La morfologia de tota aquesta mineralogia és sempre angulosa i subangulosa amb grans mono i poli cristal·lins i polimineral, indicant una forma d'obtenció del desgreixant mitjançant la trituració de roques tipus Granitoid dels afloraments presents als voltants de Berga (sistemes al·luvials Oligocens). El poc arrodoniment del desgreixant descarta la utilització de sorres. (foto núm.5)

Arqueozoologia

Inventari:

Restes molt fragmentàries d'animals diversos amb un total de 40 peces.

Bos taurus L.: Hemimandíbula dreta, sense ramus, amb un P3 i un M3 *in situ*

Còndil mandibular dret amb part del ramus
Dos M3 inferiors drets

Nou porcions de costelles (dretes i esquerres)

Astràgal esquerre

Sabata anterior dreta

Ovicàprids (*Ovis aries* L. o *Capra hircus* L.):
Apòfisi corniforme dreta amb la base d'implantació

M3 inferior esquerre

Porció d'ulna dreta

Un metàpode

Tres falanges

Equus caballus L.: M1 inferior esquerre

Una falange anterior esquerra

Sus scrofa L.: P4 inferior esquerre, *in situ*, implantat en porció esquerra de Mandíbula

Interpretació:

Les restes de bòvid, les més nombroses, corresponen almenys a tres animals diferents, a partir dels tercers molars inferiors drets. Tots són d'adults, un d'ells més jove que els altres. A partir de les costelles sabem que hi havia un subadult, per la qual cosa tenim restes parcials de quatre exemplars (NMI=4). No tenen traces de talls ni de cocció, per la qual cosa no sembla que es tracti d'animals aprofitats per la seva carn; podria ser que s'explotessin per la seva força o per la seva llet.

Les restes d'ovicàprid corresponen a un subadult i almenys dos adults (NMI=3). Un dels fragments mostra signes inequívocs de cocció: solament d'aquest podem afirmar un aprofitament de la seva carn per a l'alimentació. No hi ha traces de talls.

Les restes d'èquids corresponen a un animal subadult força jove i a un adult (NMI=2).

Les restes de suïds es limiten a un fragment de porcell (NMI=1), sense traces de tall ni cocció.

L'observació del tipus de fauna trobat, Bos, Ovis/Capra, Equus, Sus, probablement tota la domèstica, ens du a reflexionar sobre aquest fet. Aquests gèneres, la domesticació dels quals comença a l'Orient Mitjà a la fi del Paleolític, no coincideixen a Egipte fins el 6.000 BP, per la qual cosa és difícil trobar-los tots domesticats al Prepirineu abans del Bronze Antic.

D'aquest mínim de 10 animals, de quatre gèneres diferents, solament un fragment d'ovicàprid mostra signes de cocció. En els altres casos i en absència de qualsevol signe pòstum d'explotació, creiem que el grau de fragmentació impedeix una correcta interpretació, ja que el fons de cabana del Bronze Mitjà hauria d'haver conservat molts signes d'aprofitament dels recursos zoològics.

Consideracions finals

Com hem dit abans, en aquest hàbitat no hi trobarem res més que restes de fauna i ceràmica; també hi recollirem trossos de carbó, tot i que no localitzarem cap estructura de combustió. La ceràmica ens indica que correspon a un sol moment

cultural no tenint, sembla, una continuïtat cronològica llarga. Com és habitual, les restes ceràmiques constitueixen l'element més important per poder situar de manera relativa en el temps un lloc d'ocupació. Sortosament en aquest cas nostre podem comptar, per fer comparacions, amb un jaciment molt a prop de l'hàbitat que estudiem on hi apareixien nivells amb ceràmica, alguna de la qual amb decoracions molt semblants a les trobades per nosaltres en el fons de cabana; aquest jaciment, conegut com a Canal dels Avellaners i que ja hem citat anteriorment, està situat a uns 3 quilòmetres de la Feixa del Palau i en ell, a partir d'una estratigrafia que abraçava 5,20 metres de profunditat, hi varem poder estudiar dotze estrats fèrtils, nivells que ocupaven un espai cronològic des del Neolític Mitjà fins a la Baixa Edat Mitjana. Concretament a l'estrat VII és on hi veiem ceràmiques amb tipus de decoracions paral·leles a les trobades al jaciment que estudiem. La decoració més repetida en els fragments ceràmics trobats a la Feixa del Palau és la ungial, decoració que, en algun cas, ocupava tota la superfície de la peça.

L'altre motiu decoratiu destinat sempre a ornar peces de molta grandària és la plàstica que, en el nostre cas, es redueix a simples tires prop del coll, tret d'alguna peça on l'ornamentació anava a la meitat de la paret de la gerra.

També la decoració que hom anomena Cerdana, i que ornava una peça ceràmica del nostre jaciment, la trobarem en fragments de gerres de l'estrat VII de la Canal dels Avellaners, de la mateixa manera que aquesta decoració l'hem trobada en ceràmiques d'altres jaciments del Berguedà, malauradament, però, sense estratigrafia. Veiem, doncs, que totes aquestes ornamentacions són molt comunes a les que trobem en ceràmiques de gran quantitat de jaciments de Catalunya, com també de la part nord del nostre Pirineu. Un tipus de vas que sol acompanyar aquestes peces de terrissa és el que porta el pilonet sobre la nansa per poder recolzar-hi el dit gros, nosaltres l'hem trobat en tres jaciments molt propers a l'hàbitat que estudiem, però no en aquest. Quan hem comentat el fragment de ceràmica que correspon al número 8 del nostre inventari, dèiem que no tenia cap semblança amb els altres fragments trobats al nostre jaciment (tret dels mateixos materials en les pastes ceràmiques), però tant per la depuració de la pasta i finesa del desgredant com per la boníssima cocció que deixava la peça amb un acabat perfecte, marquen la diferència. Com ja hem dit, aquesta

(Foto núm.5)
Làmina de ceràmica
(inventari núm.8)
vista al microscopi.
XAVIER CARRERAS I VILÀ

gerra portava una decoració d'espiga prop del coll (foto núm.4) que hom anomena Cerdana, ja que en un principi es creia que solament havia aparegut en jaciments de la Cerdanya. Nosaltres ja hem dit que l'havíem trobat en altres assentaments del Berguedà, i s'ha trobat també en altres de Catalunya com igualment a l'altra banda dels Pirineus. Creiem, doncs, que és tanta la diferència entre aquesta ceràmica i les altres trobades en el nostre jaciment que hem de creure i considerar-la aliena a les produccions de les altres peces ceràmiques trobades. (2)

Com ja hem vist, la poca extensió de la zona excavada, amb la troballa solament de material ceràmic i de restes de fauna, no permet deduir gran cosa sobre les activitats que portaren a terme els que ocuparen l'avui anomenada Feixa del Palau. Hem notat, però, que entre les restes de fauna no hem trobat cap fragment ossi que hom pugui identificar com d'animal de caça, tot i essent habitual trobar-ne en jaciments d'hàbitat d'aquesta època. També creiem que aquesta cabana s'hauria utilitzat solament com a lloc de magatzematge a raó de la ceràmica trobada.

Tocant a la cronologia, veiem per la ceràmica que aporta aquest jaciment que no s'aparta de la recollida per nosaltres a l'estrat VII de la Canal dels Avellaners i que correspon a l'època de l'Edat del Bronze, concretament del Bronze Mig-Final, que segons les cronologies establertes podríem situar, en el nostre cas, als voltants dels anys 1.300-1.000 A.C.

BIBLIOGRAFIA

- CARRERAS I VILÀ, Xavier. *Els jaciments arqueològics de Cal Galta, Ca Oliaire, Balma dels Ossos i Roca Roja (Berga). Estudi i caracterització de les mostres ceràmiques*. PATRIMONI-UB- inèdit.
- GUILAINE, JEAN (1972) *L'Âge du Bronze en*

- Languedoc Occidental, Roussillon, Ariège*. Pàg. 203
- CAMPMAJÓ, P. i PADRÓ J. (1976) *Els Ceretans a Els pobles pre-romans del Pirineu*. 2 Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà. Pàgs. 193-196
- CAMPMAJÓ, P. (1976) *Le site de Lló a Cypsela I*. Pàgs. 83-90
- CAMPMAJÓ, Pierre et ABELANET, Jean (1986) *Le Site des Casteillas d'Odeillo" Pyrenees Orientales. Contribution a la connaissance de la ceramique dite a Decor Cerdan*. 7 Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà. Pàgs. 147-151
- VILASECA, Salvador (1976) *Apropòsit de l'anomenat Bronze Cerdà a Cypsela I*. Pàgs. 98-100
- TOLEDO MUR, A. (1982) *La cova de les Monges a Cypsela IV*. Pàgs. 88-89
- PONS, Enriqueta; VILÀ, Maria del Vilar i SANCHIZ, Néstor (1985) *El conjunt cavernícola de Sant Salvador a Cypsela V*. Pàg. 65
- CASTANY, Josep (1995) *Les coves prehistòriques de les Grioterres (Vilanova de Sau-Osona)*. Pàg. 105
- BOQUER, Sílvia (2001) *"Les Pruelles" (Sitges). Estructura i estudi de la ceràmica a mà*. Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia de La Garriga. Pàgs. 209-215
- ROVIRA I PORT, Jordi; GARRIGA I ARGULLÓS, Martí; FERRER I MORRÓN, Màrius; LL. DE LA PINTA, Jordi (1992). *La Cova dels Maquis. Gallifa -Vallès Occidental-* a GALA I. Pàg. 24, fig. 13, núm. 6
- CARRERAS, Josep (1990). *La Canal dels Avellaners a CASTANY, J.; SANCHEZ, E.; GUERRERO, LL.; CARRERAS, J.; MORA, R.; VILA, G. El Berguedà de la Prehistòria a l'Antiguitat*, Estrat VII. Pàg. 48

Agraïments:

L'autor agraeix des d'aquestes línies la desinteressada col·laboració de l'apreciat amic Lluís Guerrero i Sala que ha identificat les restes de fauna, així com als membres del Grup de Prehistòria i Arqueologia del Museu de Berga que van participar en l'excavació i al company Toni Gol per la seva cooperació en aquest treball.

Josep Carreras i Balaguer

Membre de l'Associació d'arqueologia del Berguedà